Ял хуçалăх техникине хĕллехи управа лартнине тĕрĕслетпĕр

Ыррине шыраса инçе кайма кирлĕ мар

Олег Львов слесарь, Алексей Иванов газоэлектросварщик, Владимир Иванов комбайнер техникăна упраси çине тимлĕ пăхаççĕ.

"Герой" хуçалăхра çĕнни те, кивви те пĕр пекех упранать.

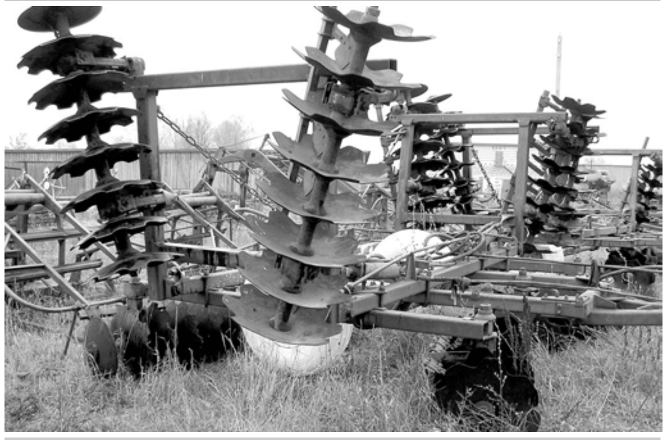

Ĕнер ĕçре пулнă техника паян шанчăклă управра ("Свобода").

Раççейре "АПКна аталантарасси" наци проекчĕ ĕçленĕ вăхăтра пурнăç утăмĕнчен юлмасăр пырасси паян çĕр ĕçĕне пурнăнакан кашни ĕçченĕн тĕллевĕ пулмалла. Çавăнпа та Чăваш Республикин Президенчĕ Н. Федоров ял хуçалăхне килекен çĕнĕлĕхсенчен сывăрса юлмасăр ĕçлеме чĕнсе калани аслă асаттесем кая юлсан, каю шăтать, тесе асăрхаттарнипе тӳр килет. Пурнăç аталанăвне тивĕçлĕ шайра тытма кун-çул уттипе тан пырассишĕн эпир кашниех çĕнĕлĕхсем вырăнли пирки, вĕсене пурнăça кĕртме тăрăшмалли çинчен калаçатпăр. Калаçатпăр та... пирĕн сăмахсем чылай чух чул çине мар, юр çине çеç юлаççĕ.

Мĕн çуккине тумалла, пуррине – упрамалла. Ĕçри çак чăнлăха кĕрхи ĕçсем вĕçленнĕ май хуçалăхсенче ял хуçалăх техникине хĕллехи управа лартнине тĕрĕслеме тухсан, çак тĕллевпе пĕр турткаланмасăр вăй хунине "Оринино", "Восток", "Герой", "Свобода", "Ударник" хуçалăхăн Йӳçкассипе Вăрманкасси уйрăмĕсенче куртăмăр.

Пĕр çанталăк условийĕсенчех эпир хуçалăхсене çитнĕ чух "Герой", "Ударник" хуçалăхсенче ятарлă бригадăсем техникăна управа лартассипе ĕçленине тĕл пултăмăр. Çакă мар-и-ха вăл çитес çур акине хатĕрленнин пĕрремĕш утăмĕ. Кайран пĕр пек условисенчех пĕрисем ытларах тухăç илме пултарнинчен тĕлĕнетпĕр.

– Кăçал кăна "АПКна аталантарасси" наци проекчĕпе килĕшӳллĕн 8,1 миллион тенкĕлĕх çĕнĕ техника туянтăмăр. Вăл шутра çĕр улми лартмалли-кăлармалли техника, вылăх апачĕ хатĕрлемелли çĕнĕ йышши агрегатсем, 200 ĕне валли сĕт провочĕ тата сунă сĕте сивĕтмелли установка. Кун çумне хамăр укçапа туяннă опрыскиватель тата çĕре тарăн кăпкалатакан ГН-2,5 агрегатсем хушсан техника паркĕ çĕнĕ варкăш кĕни куç умĕнче. Халĕ вĕсене упрассине малти вырăна кăлартăмăр. Укçа перекете юратнине техникăпа ĕçлекен кашни механизатор ăнланать, çавна шута хурса хăй ĕçленĕ техникăна управа лартасси çине те ответлăха туйса пăхать, – терĕ хуçалăх ертӳçи Р. Тимофеев. Кун çумне хушса çакна çеç каламалла, хуçалăх техникăна хĕллехи управа лартма 16 пин тенкĕ уйăрнă. Ку вăл пĕлтĕрхинчен 6 пин тенкĕ нумайрах.

Çакăн евĕр лару-тăрăва "Свобода" тата "Оринино", "Ударник", "Восток" хуçалăхсенче те курма май килчĕ.

– Такамшăн ĕçлеместпĕр-çке. Çур акирен пуçласа çĕр пичĕ шурă юрпа витĕничченех хуçалăх экономикине аталантарассишĕн ĕçлекен техника çине епле алă сулăн-ха. Хĕл каçсан каллех çав техникăна хире кăлармалла пулать. Çакна хуçалăх ертӳçипе инженери специалисчĕсем те, уй-хирте çу каçа ĕçлекен трактористсем те аван ăнланаççĕ. Ăна кура кĕр çитсен техникăна управа лартассипе те ыйтусем çуралмаççĕ. Кашни техникăн хăйĕн управ вырăнĕ пур, – терĕ пире «Свобода» хуçалăхăн трактор бригадин бригадирĕ М. Кирпичников.

Çав вăхăтрах техникăна упрасси çине алă сулнисем те çук мар-ха районта. Вĕсем çинчен хаçатăн çитес номерĕсенче пĕлтерĕпĕр.

С. НИКОЛАЕВ,
патшалăх техника надзорĕн районти инженер-инспекторĕ;
А. БЕЛОВ,
район хаçачĕн ял хуçалăх пайĕн ертӳçи.

Автор сăн ӳкерчĕкĕсем.

"Ударник" хуçалăхăн Вăрманкасси уйрăмĕнче И. Васильев, С. Шумилов, О. Иванов, И. Иванов механизаторсем техникăна управа лартассипе юлашки кунччĕнех ĕçлерĕç.

"Оринино" хуçалăхри "Енисей" комбайнсем хĕл каçма хатĕр.

Тавралăха упрасчĕ

Ешертĕр тăван ен

Йывăç лартас уйăхлăх хыça юлчĕ. Çут çанталăк тусĕсем алă усса лармарĕç пулĕ теес килет. Лартнă йывăç хунавне, çĕрĕн ешĕл симĕс сийне упрама пĕлетпĕр-и-ха? Çук! Ку тĕлĕшри йĕркесĕрлĕхе курсан çав тери чун хурланать тата ыратать.

Айтăр-ха ерипен ял урамĕсем тăрăх тухар. Унта вара симĕс сий çукпа пĕрех, шыв кӳлленчĕкĕсем хуçаланаççĕ кăна. Мĕн тетĕр, хакламастпăр эпир ешĕл курăка. Эпĕ вара чун кӳтсе çитнĕрен тăватă хут (тен ытларах та) та хĕрӳ калаçу ирттертĕм машина, трактор, бульдозер рулĕсене тытса пыракансемпе. Шăпах вĕсем вĕт-ха йĕпе-сапара та çĕр çĕмĕрттерсе пыраççĕ ял урамĕпе. Хысçăн вара мĕн кĕтмелли юлать? Ача-пăча çав-çавах урама тухса вылясшăн. Унта вара вĕсем валли йĕркеллĕ услови çук. Хăшĕ-пĕри çавна пачах та ăнланмасть, хĕрӳ калаçăва кĕрет е кӳрентерме пăхать.

Ача чухне эпир Кашмаш вăрманĕнче тополь хунавĕсем лартнăччĕ. Халĕ вăрман çут çанталăкăн чăн-чăн илемĕ пулса тăчĕ. Çав хушăрах чуна хуçакан пулăма та асăнса хăварас килет. 9-мĕш класра вĕренекенсем Муркаш салин çĕнĕ пĕви çывăхĕнче лартнă хыр тата хурăн хунавĕсен никам та пăхса тăманран майĕпен пĕтсех пыраççĕ. Енчен те кăштах та пулин тимлĕх уйăрнă пулсан, вĕсем ерипен аталаннă пулĕччĕç вĕт. Пирĕн пахалăхлă çĕрсем ан ишĕлччĕр тесен çак ыйтăва çине тăрсах хускатмалла мар-и-ха? Пĕчĕкрен хулă хуçăлать тенĕ евĕр, ку ыйтăва та пĕчĕкрен татса пама çук. Апла пулсан пурин те çакăн пирки пĕрле шутламалла.

В. МАСТЕРОВ,
ĕç ветеранĕ, Краснотурьинскри индустри колледжĕнче экономика уйрăмĕн ертӳçи пулса ĕçленĕ.

01 пĕлтерет тата асăрхаттарать

Хĕл çывхарнă май тимлĕх пирки те манас марччĕ

Таврара хура кĕркунне хуçаланни сивĕ хĕл кунĕсемччен те вăхăт нумаях маррине систерет. Шартлама хĕл кунĕсем пушар хăрушсăрлăхĕ çине уйрăмах тимлĕ пăхма ыйтаççĕ. Çак тĕлĕшпе ĕçсене патне çитсен мар, таврана шурă юр витичченех туса ирттермелле. Кунта ЧР Президенчĕ каланă сăмахсем асран тухмаççĕ. "Эпир хамăра хамăр сыхлама тата хӳтĕлеме пултараймасан пире нимĕнле наци проекчĕ те мал туртăмлă аталанма мехел параймĕ. Çакăнта пушар хăрушсăрлăхĕ малти вырăнта тăрать", – тенĕччĕ вăл кăçалхи пушар хуралĕн кунĕнче. Çак чăнлăх вăл çĕннине уçни мар, анчах ун çине алă сулнипе пирĕн нумай пурлăх аталану çулĕпе каймасăрах кĕл пулса вĕçет.

Пурнăç тата экономика аталанăвĕн хăвăртлăхĕнче ума каллех хĕл кунĕсем сывхараççĕ. Виçĕ пус перекетлеме тăрăшакан явапла çынсем çак тапхăрта çулсене уçса тăрасси çине алă сулни, вутă хутнă чухне тата пӳлĕмсене хутса ăшăтнă тапхăрта пушар хăрушсăрлăх правилисене пăхăнманни хĕл кунĕсенче уйрăмах пысăк хăрушлăх кăларса тăратаççĕ. Çак хăрушлăха сирес тĕллевпе район администрацийĕн пуçлăхĕ Ю. Иванов октябрĕн 8-мĕшĕнче "Муркаш районĕнчи экономика объекчĕсене, энергетика системисене, пурăнмалли çурт-йĕре 2007–2008 çулсенчи кĕрхи-хĕллехи тапхăрта вут-кăвартан хӳтĕлемелли мерăсем çинчен" йышăну çине алă пусрĕ. Районта пушар тухаслăхпа тата вăл кӳрекен тăкакпа лару-тăру çивĕч пулнăран йышăну пĕлтерĕшĕ те пысăк. Лару-тăру çивĕчлĕхĕ пирки: октябрĕн 27-мĕшĕ тĕлне кăçал район территорийĕнче 45 пушар пулчĕ е пĕлтĕрхи çак вăхăтринчен 4 тĕслĕх нумайрах. Апла пулсан вуншар-çĕршер пин тенкĕлĕх пурлăх та ытларах кĕлленчĕ. Кунран та хăрушăраххи, кăçал ирĕке кайнă вут-хăвар тыткăнĕнче 6 çын пурнăçĕ вăхăтсăр татăлчĕ. Çак пĕтĕмлетӳ ирĕке кайнă "хĕрлĕ автан" хăрушлăхне кашни çыннах тӳррĕн кăтартать.

Йышăнура район администрацийĕн пуçлăхĕ предприяти-организаци ертӳçисене кĕрхи-хĕллехи тапхăрта пушартан сыхланма тивĕçлĕ мерăсем йышăнма, экономика объекчĕсене комиссиллĕ тĕрĕслеме, электрохуçалăхпа тата ăшă памалли установкăсемпе ĕçлеме вĕсене профилактикăлла юсав ĕçĕсем тума, пушар вăхăтĕнче шыв илмелли вырăнсене палăртма, гидрантсене юсама тата сивĕре ăшă тытма хатĕрлеме сĕннĕ. Çак хатĕрленӳ тапхăрĕнче вырăнти ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсен тӳпи те пысăк. Вĕсен пушар хăрушсăрлăх правилисене çителĕклĕ пĕлекен çынсенчен пушартан сыхланма профилактика тăвакан комиссисем йĕркелемелле, штатра тăман пушар хурал инспекторĕсемпе, газ тата энергонадзор службисен ĕçченĕсемпе пĕрле уйрăм çынсен, ведомствăллă тата муниципаллă пурăнмалли çуртсенчи пушар хăрушсăрлăх лару-тăрăвне пăхса тухмалла. Ял тăрăхĕн пуçлăхĕсен вырăнсенчи предприятисен ертӳçисемпе килĕштерсе хĕл кунĕсенче ялти çулсене юртан тасатса тăрассине тимлĕх уйăрмалла.

Çак йышăнупа килĕшӳллĕн ял хуçалăх предприятийĕсен хăйсен харпăрлăхĕнчи пушар машинисене хĕл кунĕсенче юсавлă тата çителĕклĕ бензинпа тытмалла.

Кунта çакна та каласа хăварас килет. Район администрацийĕ пушар хăрушсăрлăхĕ çине тимлĕ пăхать. Акă 6 çул каялла Муркаш Енре республикăра пуринчен малтан ялсемпе экономика объекчĕсене пушарсенчен сыхлассине вăйлатассипе 2002–2006 çулсем валли тĕллевлĕ программа йышăнчĕç. Çак пĕлтерĕшлĕ документа йышăннă çул районта 62 пушар пулнă пулсан, тĕллевсене уçăмлатса ĕçленĕ хысçăн иртнĕ çул районта "хĕрлĕ автан" айкашнă тĕслĕхсем 49 пулчĕç. Манма кирлĕ мар, пушарсен хисепĕ чакни çухатусем пĕчĕкленнипе тӳр килмест. Пĕлтĕр октябрĕн 25-мĕшĕ тĕлне район территорийĕнче тухнă 42 пушарта 12 çын пурнăçĕ татăлчĕ, кăçал – 6. Çынсем "хĕрлĕ автан" тыткăнĕнче пурнăçпа сыв пуллашни, тĕпрен илсен, хĕл кунĕсемпе çыхăннă. Кăçал тухнă пушарсенчен 7-шĕ мунча хутнă чух тимлĕхе алăран вĕçертнипе сăлтавланаççĕ. Август-октябрь уйăхĕсенче кăна мунчасенче пулнă 4 пушар çак ыйтăва çивĕчлетрĕ кăна. Мунча хутнă чух çунакан кăмакана никам пăхмасăр хăварнипех асăннă вăхăтра Калайкассинчи пĕр çыннăн хушма хуçалăхĕнче, Каршлăхри мăнастирте тата сентябрĕн 13-мĕшĕнче Ярапайкасси ял тăрăхĕнчи Ермак ялĕнче пушарсем тухрĕç. Юлашки тĕслĕхĕнче инкек пысăк пулма та пултаратчĕ, анчах вăхăтра çитнĕ пушар машинисем ирĕке кайнă çулăма сарай çине куçма памарĕç. Çак тĕслĕхсем район çыннисене мунча хутнă чух пушар хăрушсăрлăхĕпе уйрăмах тимлĕ пулмалли пирки калаççĕ. Хĕл кунĕсенче мунчасенчи вĕрилĕхе ӳстерес тени асăрханулăха та пысăклатма ыйтать.

Каларăм ĕнтĕ, кăçал районта тухнă пушарсенче 6 çын пурнăçĕ вăхăтсăр татăлчĕ. Çак хисеп инкек пирки маларах пĕлтернĕ пулсан пĕчĕкрех те пулма пултарнă, анчах... Паян эпир мобиллĕ телефон ĕмĕрĕнче пурăнатпăр пулсан, пушар инкекĕ пирки унпа вăхăтра шăнкăравласа пĕлтерме пултарни кашниншĕнех меллĕ. Раççей Федерацийĕн Чрезвычайлă лару-тăру министерствин Чăваш Республикинчи Тĕп управленийĕ "Пĕрлехи дежурнăйпа диспетчер службине" Чăваш Республикинче ĕçлекен пур çыхăну операторĕсенчен те шăнкăравсем тӳлевсĕр пулнине пĕлтерет. Номерĕсем вара çакăн пек:

– Билайн – 01 е 010;
– Мегафон – 010101;
– МТС – 01, 010 е телефон модельне кура 001;
– Чувашия Мобайл – 010 е 8(241)2-17-34;
– Смартс – 01 е 8(241)01-111;
– Стационарлă телефонсенчен шăнкăравлама – 01.

Тавлашуллă ыйтусем çуралсан эсир тӳрремĕнех РФ Чрезвычайлă лару-тăру министерствин Чăваш Республикинчи Тĕп управленийĕпе 8-22-39-99-99 телефонпа е Атăлпа Урал тăрăхĕнчи патшалăх пушар надзорĕн управленийĕпе (Екатеринбург хули) 8-343-216-33-54 телефонпа çыхăнма пултаратăр.

Çак телефонсемпе шăнкăравламалла ан пултăр тесен, граждансен те, ответлă çынсен те пушар хăрушсăрлăх правилисене çирĕп пăхăнмалла. Ку ĕçре сире Пĕтĕм Раççейри ирĕклĕ пушар хурал обществин Муркаш районĕнчи уйрăмĕ пысăк пулăшу пама пултарать. Асăрхаттарупа агитаци хучĕсем, огнетушительсем туянма, хĕл умĕн электропроводкăсене тĕрĕслеме, йывăç конструкцисене çулăмран сыхламалли шĕвекпе тирпейлеме, электромонтаж ĕçĕсем тума, пушар хăрушсăрлăх правилисене вĕренме тата ытти ыйтусемпе те эсир паян районти пушар часĕнче вырнаçнă ВДПО уйрăмне пыма пултаратăр. Инкекрен асăрханма унпа кĕрешнинчен чылай çăмăлрах. Вĕсемпе çыхăнмалли телефон 2-11-72.

И. СМИРНОВ, патшалăх пушар надзорĕн районти уйрăмĕн ертӳçи.